

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д.н. Юлия Георгиева Дончева

(Русенски университет „Ангел Кънчев“)

на материалите на *Блага Георгиева Димова*, докторант в самостоятелна подготовка по професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика), докторска програма „Предучилищна педагогика“ към катедра „Предучилищна и медийна педагогика“ с тема на дисертационния труд: *„Компетентностно ориентиран модел на педагогическо взаимодействие по образователно направление „Околен свят“ при 6 – 7-годишните деца в предучилищното образование“*, представени за участие в конкурс за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“, в област на висше образование 1. Педагогически науки, във Факултет по науки за образованието и изкуствата, при Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Като член на научно жури, утвърдено със заповед № РД-38-556/26.09.2022 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, получих всички необходими за процедурата документи и материали.

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

1.1. Данни за докторантурата – Блага Георгиева Димова зачислена със Заповед № РД 20-1/04.01.2021 г. на самостоятелна подготовка, считано от 05.01.2021 г. до 05.01.2024 г., с научен ръководител проф. д-р Любослава Димитрова Пенева. Отчислена е предсрочно с право на защита поради положително решение на първичното звено за готовността за защита на дисертационния труд със Заповед № РД 20-1576/21.09.2022 г., считано от

16.09.2022 г. Открита е процедура за защита на дисертационния труд, даден е ход на процедурата.

Спазени са всички предварителни процедурни и нормативни правила предвидени по настоящата процедура.

Данни за дисертацията - Дисертацията е с общ обем 327 страници, от които 231 активен текст и 96 страници Приложения. Литературата е експонирана на 11 страници (139 съвременни и актуални заглавия по темата, източници на кирилица, на латиница – английски и немски, на гръцки език и WEB-базирани електронни траектории, както и нормативни документи, касаещи научното изследване). В текста са включени 61 диаграми, 48 таблици, 4 фигури, 2 схеми, 153 снимки. Приложенията съдържат обстоятелствен и коректно представен, служещ като доказателствен, авторски, материал апробиран в процеса на научното изследване. Изведени са 11 (единадесет) обобщени извода и Заключение на научния труд.

Съдържанието на научната разработка обхваща увод, четири глави, изводи и заключение. Отлично впечатление правят инструментите и най-вече образователната програма - *Компетентностно ориентиран модел на педагогическо взаимодействие по образователно направление „Околен свят“*, която е апробирана. Важен научно-изследователски факт е, че присъства изключително богата емпиричната доказуемост, чрез която се апробира представената теза. Това всъщност е един от най-важните акценти за реална научна дейност, рефлексираща в продукцията, т.е. *качество*, проверено чрез практиката. Ще цитирам авторката: „Успехът на модела се дължи и на това, че той включва една различна развиваща образователна среда, в която предучилищният педагог може да дава нов смисъл на всяка обичайна дейност в основните и в допълнителните форми. Това дава резултат на образователните му намерения и усилия, а именно, на базата на

установените и променящи се стандарти, да успява да развива компетентности.“. Нима има нещо по-добро от това да се даде още един апробиран и доказал ефективността си модел? Поздравления, колега!

Изследователската работа се базира на откриване, прилагане и верифициране, което я прави не само дисертационна, но и с възможност за развитие, с поглед напред в бъдещето. Тези търсения докторантката проследява в цялата научна разработка до приносите и заключението. Абсолютно пунктуално и изчерпателно са отразени и анализирани количествените, и качествените данни по всички критерии, показатели, и апробирани групи, участници в оценката.

Запознавайки се с разработката на научния труд еднозначно може да се заключи, че познаването на проблематиката от докторантката е видна. Тя с лекота борави с понятия, извежда дефиниции, демонстрира прогностична култура. Обръщам внимание и на качеството на разработката, от езикова гледна точка, която спокойно може да се дава за пример на останалите докторанти – изказ разбираем, но не и елементарен, напротив!

Констатирам с удоволствие, че няма допуснати нарушения, относно съответствието на дисертацията и оригиналността на труда с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника към него, Правилника за придобиване на научни степени в СУ „Св. Климент Охридски“ и вътрешните правила на институцията. Нещо повече, представен е и протокол за проверка на оригиналността на докторската дисертация, с доклад за сходство на текста на докторската дисертация в система за превенция срещу плагиатство. Генерираният отчет за сходство на текста показва следното:

- а. коефициентът на сходство 1 е 12.41% и **не надвишава 50%**
- б. коефициентът на сходство 2 е 2.98% и **не надвишава 5%**,

в. не са предприети опити да се скрие **нерегламентирано позоваване на чужд труд ("Alert")**.

1.2. Данни за автореферата - Авторефератът, с общ обем от 56 страници, отговаря на всички стандартни изисквания за синтезирана и адекватна, аналитико-систематична разработка на първичния документ, научния текст, както и обективното отразяване съдържанието на дисертационното изследване. Следвана е структурата, изводите, препоръките и научните приноси на научния труд. Спазени са научните и техническите изисквания за оформянето и презентирането му в хартиения вариант, и в дигиталния вид като On-line публикация. Коректността е видна, анализирана е научната стойност на научния труд, участието в научни форми, както и количествените данни по нормативните изисквания в националните и вътрешно-институционалните закони и правилници.

1.3. Данни за публикациите - Докторантката участва със следната научна продукция, съотнесена към Наукометричните критерии за минималните национални изисквания към научната и преподавателска дейност на кандидатите за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, Област 1. Педагогически науки, както следва:

- *Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, Група А, Показател 1 → 50 точки.*

- *Публикации - 3 броя общо самостоятелни, няма в съавторство. Публикувани в периода от 2021 до 2022 г.*

- *Група Г б. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация → 2 броя самостоятелни x 30 точки = 60 точки.*

- *Група Г 7. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове → 1 брой самостоятелни x 10 точки = 10 точки.*

Категорично може да се обобщи, че сумата от показателите на съответните групи **напълно отговаря** и надхвърля дори, минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал.1 от ППЗРАСРБ и съответно по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (за образователната и научна степен „доктор“) за област 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика.

2. Научни приноси - Докторант Блага Георгиева Димова извежда напълно коректно общо 11 (единадесет) основни извода, които могат да бъдат съотнесени и като приноси. Представени са ясно, коректно и най-вече, което е изключително важно, с насоченост към приложение в реалната практика. Обхващат целия процес от зародиша до успешната му финализация, с прилежащи аргументи, в дисертационната разработка, създавайки впечатление за отговорен и ангажиран към актуалните търсения и развитие на децата, изследовател. Което се доказва с цялостната ѝ разработка.

Обобщавайки задължителната част от становището за приносните моменти на научния труд трябва да отбележа, че всъщност са много повече, тук са само изведените от авторката и то по начин обединяващ всички елементи, структури и характеристики на академичното изследване. Поради ограничения обем на експонирането ще оставя този формат, но отново подчертавам, че са повече, заслужавайки адмирации! Освен това, разработки от този род трябва да намерят място в научната литература, за да могат педагогическите и непедagogически специалисти и експерти,

родителите, заинтересованите по проблематиката да открият своите отговори.

Тук е мястото да поздравя научния ѝ ръководител, проф. д-р Любослава Пенева, за изключително професионалното и компетентно ръководене и финализиране на научния труд, чиято тематика е особено значима, актуална и бих казала на крачка пред времето си.

Научната продукция – дисертация, автореферат и публикации, предоставена за участие в конкурса не съдържа слабости, които да омаловажат нейните достойнства.

Препоръки. Критични бележки. Въпроси към докторанта.

Като препоръка мога да отбележа следното: добре е докторантката да разшири своето участие в международни образователни проекти. Тоест да има стремеж за/към популяризиране на резултатите от изследователската дейност в публикации на английски, немски и друг език. Изследвания, като тук представеното ни, трябва да бъдат „чути“ и „видни“ за националната и световна научна общественост.

Въпроси:

- Моля, да разясните малко по-обстоятелствено т. 9, на страница 218: „Симбиозата между последователната ежедневна и интерактивна работа на предучилищния педагог и мотивацията на децата за работа с дигитални устройства, може да бъде ефективен подход за залагане на трудно реализуемата дигитална компетентност при 6 – 7-годишни деца.“

- Може ли Вашият модел да се приложи в Приобщаващото образование? За кои групи деца, как, по какъв начин? Как виждате като цяло приложението на *Компетентностно ориентирания модел на педагогическо взаимодействие по образователно направление „Околен свят“* –

педагогическия дизайн в бъдещата Ви конкретна работа (от тук нататък, как ще го/я развивате)?

- Лесно или трудно би се имплементирал в ежедневната практика на предучилищния педагог тази формираща програма, модел?! Посочете, според Вас, трудностите, факторите, които биха възпрепятствали масовото, бих казала на национално ниво внедряване на концепцията Ви?

3. Заключение - Докторант Блага Георгиева Димова е изпълнила задълженията си произтичащи от изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника на СУ „Св. св. Климент Охридски“, както и задълженията по съответния индивидуален учебен план на докторанта, тоест отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал.1 от ППЗРАСР. Формата и съдържанието на дисертационния труд отговарят на изискванията на чл. 27 от ППЗРАСРБ, Всички административни процедури са спазени.

Имайки предвид гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и приноси.

Заявявам своя **положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“** на Блага Георгиева Димова в докторска програма Предучилищна педагогика, от професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика), област на висше образование 1. Педагогически науки.

Изготвил становището, в качеството си на член на научното жури:

29.09.2022 г.

(Проф. д.н. Юлия Дончева)